

Godność jako wartość w pracy socjalnej

Znaczenie godności osobowej w myśl działań pracy socjalnej i pomocy społecznej jest szczególnie ważne. Wskazuje na to ustawowy zakres działań pracy socjalnej, który obejmuje wszystkie grupy ludzi narażonych na nieposzanowanie ich godności przez resztę społeczeństwa. Przynależność godności do człowieka jest podstawowym elementem jego życia, godność ta winna wynikać z przeświadczenia o wyjątkowym wkładzie każdej jednostki w istnienie danej społeczności, szczególnej roli każdej jednostki w życiu ogółu.

Jak czytamy w ustawie o pomocy społecznej z 2004 roku działaniami pomocy państwowej objęte są osoby dotknięte: *ubóstwem, sieroctwem, bezdomnością, bezrobociem, niepełnosprawnością, przemocą w rodzinie*, a także wymagające *ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, przejawiające braki umiejętności w przystosowaniu do życia oraz te posiadające trudności w integracji ze społeczeństwem, posiadające status uchodźcy*. Ustawa nie omija także osób trwale dotkniętych *alkoholizmem czy narkomani czy opuszczających zakłady karne*¹. Wszystkie z wymienionych grup osób objętych pomocą społeczną są w sposób szczególny narażone na nieposzanowanie ich godności poprzez dyskryminację, gorszy start życiowy czy marginalizację społeczną, aż po zjawisko pełnowymiarowej ekсклюzji².

W pracy socjalnej przejawem poszanowania godności ludzkiej jest istnienie i stosowanie zasady subsydiarności. Odwołuje się ona do minimalizacji działań opiekuńczych państwa przy jednoczesnym nastawieniu na aktywizację jednostki w przewycięzaniu jej problemów życiowych. Służy to przywracaniu takich osób do społeczeństwa a także ukazaniu im, że są w stanie sobie poradzić z problemem. Nadmierne wyręczanie jednostek – wbrew tej zasadzie – może wynikać z nieposzanowania godności jednostki, braku ufności w zdolności osoby ludzkiej a także chęci uzależnienia jednostki od działań pomocowych instytucji społecznych.

Jak można zauważyć inne wartości, jak chociażby sprawiedliwość wynikać mogą z wartości podstawowej którą jest godność człowieka i jej poszanowanie. Gdy pomoc społeczna nakierowana jest na godność człowieka – czynione są działania mające polepszyć

¹ Por. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej..., s. 22, art. 7

² Kaźmierczak, Praca socjalna – między upośledzeniem społecznym a obywatelskością, Wykluczenie społeczne, s. 69-76

jego sytuację, wyrównać w ramach sprawiedliwości społecznej jego szanse życiowe. Również działania czynione na rzecz innego człowieka nakierowane na poszanowanie jego godności osobowej wynikają jednocześnie z miłości bliźniego nakreślonej nauką katolicką. Godność człowieka połączona jest z wszystkimi pozostałymi wartościami. Wartości te są skierowane na to by udowodnić konieczność poszanowania godności jednostki ludzkiej, takiej jaką ta jednostka jest – bez względu na przeżywane w danym momencie życia trudności materialne (ubóstwo), fizyczne (niepełnosprawność czy choroba) czy behawioralne (skłonność do zachowań ryzykownych lub przestępczych).

Godność jest zatem podstawową wartością w pracy socjalnej oraz pomocy społecznej, to ze względu na tę właśnie wartość powinny być podejmowane wszelkie działania mające na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących.